

צדיק

ובסעודת הלילה אומרים
דנהרא על רישין שעל ידי
כן לאור הראשון דנהרא על
בבחינת אור מקיף על הראש.
ס יתברך מעצמו כמו שנאמר
מקדשכם. וכן נהורא לה ימטי
דה דעתיקא אומרים נהוריה
נכנס בלב והוא גם כן ישרי בה
ס יתברך. מה שאין כן בסעודה
זבת אז זוכין רק לזיוא דזעיר
אזינו בא ממילא רק על ידי
ל דכסיפין למחזי וכן צבו לחדא
רק כזה הוא המעלה שהזיו נשאר
ז מדתו של יעקב שסעודה זו
ליעקב ושפת אמת תכון לעד.
ז בתפלת מנחה ענני באמת
א יעקב תושבחתא דאבהן (וח"א
ז יצא ממנו פסולת ואף שהוא
זא"ל (ב"ר ר"פ תולדות) זוכה גם כן
וד (ב"ר פ' ב') יהי אור זה אברהם.
ז ק לאחר פטירתו נתבטל אצל
ז בדין וגם אצל הפסולת מזרעו
שבקש לו ישמעאל יחיה לפניך.
ז תורה אורייתא מסטרא דגבורה
זא פסולת בורעו שהוא עשו כמו
אין תורה. מה שאין כן הזיו של
זל"ה עד. וזה הענין מה שכתוב
זי"ב דשבת בסעודות לילה
זך פנים חדשות אבל לא בסעודה
זה על ידי הנשמה יתירה שמשיג
בזו ברם אנפין חדתין חכמת אדם
כל אחד מישראל פנים חדשות.
ז בתיקוני זוהר (תיקון ו') דצדיק
נשמתן חדתין בישראל ע"ש
זים חדשות כו' ובסעודת שחרית
כל אחד מישראל פנים חדשות

פרי

לר"ח סיון

צדיק

כה

וזהו הענין דיין הוא בחינת יינא דאורייתא
דבעל פה (רע"מ עקב רע"א ב') והוא יין
המשומר בענביו כו' שהוא אור הראשון (כמו
שאמרו ברכות ל"ד:) והוא שייך בלילה שיש בו
התגלות אור הראשון. דנהרא על רישין. וביום
נהוריה ישרי בה גם כן שייך קידושא רבא על
היין דעל ידי אתערותא דלתתא אתער לעילא
ומשפיע השם יתברך יינא דאורייתא אור תורה
שבעל פה מה שאין כן בסעודה ג' שהוא רק זיוא
דזעיר אנפין ולא הורחה מאור תורה שבעל פה
לכן לא בא בו קידוש על היין. וגם לזה זוכין רק
על ידי החשק והרצון דכסיפין למחזי כו'. רק
אחר כך אומרים חדו השתא כו' דביה רעוא
דרעוין שמזה בא השמחה וכמו שאמרנו. ולית
ועפין שיושאר הזיו לעולמי עד. רק במה אנו
בטוחים שיושאר הזיו לעד הלא יצרו של אדם
מתגבר עלי כל יום על זה אומרים לבר נטלין
ולא עאלין הני כלבי דחציפין שעל ידי קדושת
שבת נוכל לקיים מחיית עמלק ולא יהיה עוד
שום רע. ישוי לון בנוקביהון ויטמרון בגו כיפין
ולא יהיה עוד שום קטרוג ויהיו בטוחים על הזיו
הזה שיושאר לעולמי עד:

שבליילה היה האור רק בבחינת אור מקיף וכמו
שאמרנו דנהרא ע"ל רישין ובסעודת שחרית
נהוריה ישרי בה בפנימיות הלב שכבר נכנס
האור ללב. ועל זה איתא במדרש שהובא
בתוספות (כתובות ז'): מזמור שיר ליום השבת אמר
הקדוש ברוך הוא פנים חדשות באו לכאן נאמר
שירה, והיינו בסעודת שחרית שמשיג אור חדש
נגד האור שמשיג בלילה שכבר נכנס ללב. מה
שאין כן בסעודה ג' שהוא רק זיוא דזעיר אנפין
וגם זה אינו בא מעצמו רק על ידי החשק העצום
כנ"ל. ובאמת מי שיש לו חשק נפלא כזה וזוכה
לזיו דזעיר אנפין הוא גם כן פנים חדשות. אבל
לאו כל אדם זוכה לכך ולכן צריכים פנים
חדשות. רק הזיו הזה נשאר לעולמי עד. ובאמת
בחול יש גם כן התגלות תורה שבעל פה שהוא
הזיו דזעיר אנפין רק בשבת שהוא מעין עולם
הבא וזוכין לקבל מהאור והזיו של שבת מעולה
במדרגה הרבה יותר מהזיו של חול. ובני היכלא
דכסיפין שיש להם החשק והרצון מאוד צבו
לחדא זוכין שיהיה להם גם בחול הזיו הזה והוא
שפת אמת תכון לעד ובוה יעקב תושבחתא
דאבהן:

לר"ח סיון

[א] **איתא** בספר יצירה לגירסת האר"ז ל
המליך אות ז' בהילוך כו' ורגל
שמאל בנפש. והנה השייכות הילוך לחודש סיון
זמן קבלת התורה מפני שלשון הילוך הוא על
עסק התורה כמו שנאמר "אשרי תמימי דרך
ההולכים בתורת ה'" וכדומה הרבה פסוקים. אבל
פה שייכות רגל שמאל לעסק קבלת התורה! אך
יש לומר בזה על דרך אמרם ז"ל (ברכות ס"א.)
שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו לטובה

ואחת כו' ומסתברא דטובה לימינו כו' דכתיב לב
חכם לימינו ולב פסיל לשמאלו. היינו העצות
לדברים חיצוניים לצרכי הגוף הוא לשמאל.
ואיתא במדרש (ויק"ר פ' ל"ה) על פסוק "תשבתי
דרכי ואשובה רגלי אל עדותיך" אמר דוד בכל יום
הייתי מחשב למקום פלוני אני הולך והיו רגלי
מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות,
והיינו שכל כך נקבעו הדברי תורה בלבו עד
שממחשבות חוץ לדברים חיצוניים שהם מבחינת

מחל"ה

רגל שמאל נעשה מזה עצמו ימין לבתי מדרשות. והנה לכאורה סותר זה למאמר חכמינו ז"ל (מגילה ו:): לא ידעתי ומצאתי אל תאמין כדאיתא תמיה זו בספר מי השילוח? ויש לומר בזה על פי הידוע מסתירת הלשון יגעתי ומצאתי כי הלשון מציאה הוא על הבא בהיסח הדעת בלא יגיעה. רק שעל ידי היגיעה הרבה מקודם הוא בא אחר כך בדרך מציאה בהיסח הדעת. ועל זה יש לכון הלשון **ואשיבה רגלי** על פי הדרש שהיה רגלי מוליכות אותי, היינו מעצמם ומהו הלשון **ואשובה** שנראה מזה שהוא השיבם? אמנם שלא נאמר ושבתי רגלי רק ואשובה שהוא פועל יוצא, היינו שהוא גרם לזה על ידי היגיעה שמקודם שישבו עתה מעצמם אל עדותיך. ועל זה מרמו רגל שמאל שעל ידי היגיעה בדברי תורה מקודם נהפך גם ההילוך של שמאל לדברים חיצוניים גם כן לימין לדברי תורה כדברינו הנ"ל:

How can it be
יָדָעְתִּי (with יָדָעְתִּי)
leads to יָדָעְתִּי
(without יָדָעְתִּי)?
יָדָעְתִּי makes one
wonder of receiving
the Chofetz

Did he guide
his feet for did
they go on their
own?
He prepared and
trained them to
go on their own

Turn left leg
into right leg

וגירסת הגאונים המליך אות ז' בריח כו'

וטחול בנפש. ויש לומר גם בזה הרמז לקבץ דברי תורה כי בחינת ריח בא על ידי טהרת הנפש מהטומאה היוצא מהגוף כדאיתא בגמרא (סוטה מ"ט). טהרה בטלה הטעם וריח כו' מורחינא ריחא דחינוגיתא אמר לו בני טהרה יש כך. ובוודאי אין המכוון רק על טהרת מטומאת הגוף כי אז לא היה נוהג טומאת נגעים וגם לא היה להם אפר פרה לטומאת מת. וגם איתא בגמרא (עירובין כ"א): על פסוק הדודאים נתנו ריח אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ובחורי ישראל, היינו בעת הילדות והבחורות שאז היצר הרע של תאוה מתגבר ואז כאשר נשמר בזה לטהר נפשו הוא הכלי מוכן לקבלת התורה שנקנה בנפש על ידי היראה כמו שנאמר ראשית חכמה יראת ה', והיינו בחינת הריח כמו שנאמר והריחו ביראת ה' ואמרו ז"ל (יומא ע"ב): יראת ה' טהורה זה הלומד תורה בטהרה כו' וטחול ידוע מאמר חכמינו ז"ל (ברכות ס"א): טחול שוחק

ובוהר הקדוש מוכח שמהטחול נולד עצבות באדם וכדאיתא בתיקוני זוהר (תיקון מ"ח) עציבו דטחול וכעס דמרה. אמנם כי שניהם אמת כי בזה לעומת זה בענין שחוק הכסיל, היינו השמחה של הוללות נולד ממנה עצבות ומרה שחורה כענין אמרם ז"ל (סנהדרין ע:): על שמחת היין שמביא יללה ועצבות לבסוף. והוא שורש פיתוי הנחש בראשית הבריאה שהכניס עצבון בלב האדם כמו שנאמר בעצבון תאכלנה וגו' ועל ידי זה מביא התרשלות בלב מעסק עבודת ה'. אמנם השחוק והשמחה בדברי תורה הוא בהיפך שעל ידי היראת ה' טהורה באים לפקודי ה' ישרים משמחי לב. וכענין שמחתי מתוך יראתי (תהלים קל"ג). וענין אות ז' יש לו גם כן שייכות למתן תורה כדאיתא במדרש (שמו"ר פ' ל') למטרונא שהיתה הולכת הזין מכאן והזין מכאן והיא באמצע כך התורה דינין מכאן כו' דאורייתא מסטרא דגבורא קאטייא [מכ"ק כי אש דת למו ומסטרא דיצחק בא הצחוק והשמחה דכן הוא נקרא על שם הצחוק וכמו שאמר במדרש דהרבה צחוק היה בעולם וכן במדה"נ] הגם שהוא באמצע כוחו של עשו. רק על ידי כח התורה ניתן לנו מתנות באדם כדאיתא בוהר הקדוש (ח"ג קצ"ב א' ו') על פסוק ורח משעיר למו שניתן לנו כח החרב בדברי תורה כמו שנאמר ואשר חרב גאותך ודייקא להכניע סטרא דיליה של ההיפך כמו שנאמר חרבם תבוא בלבם וגו' וזהו כמו שנאמר וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגוים וגו', והיינו הזין מכאן ומכאן כצורת האות ז' מב' הצדדים. וזה שייכות גם האות ז' לחודש סיון זמן קבלת התורה:

[ב] **ביום** הזה באו מדבר סיני. פירש רש"י (מפסיקתא רבתי חדשה) לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא מהו ביום הזה שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו. ובפסיקתא מסיק וכה"א היום הזה ה' אלהיך מצוך וגו' וכן

דרשו על פסוק היום הזה שחביבה תורה על לומדיה סיני (ברכות ס"ג): וכן אשר א אתכם היום בפרשת קרא בפירוש רש"י מספרי ואנתק. דרשה זו מכיון שכבר נתנו שיהיו דברי תורה חדשים על אבל כאן ביום שבאו למד' להם ביום זה שום דבר תורה פ"ח: מה שייכות על זה דרש כאלו היום נתנו. וטלשון ה הוא אחד עם מה שנאמר ה בצוך. והנה בוהר הקדוש איתיהוב אורייתא לבנוי בחדא ברא דתאומים תורה שבכתב וצריך להבין הא במדרש ושב תצטער בלוחות הראשונות ש הדברות בלבד ובלוחות השם שיהיה בהם הלכות מדרש טהרה שבעל פה ניתן רק כל ביום הכפורים. וכן מצינו גם: אלבלא חטאו ישראל לא נזק דבשי תורה כו' שנאמר כי כדס. וכל שכן תורה שבעל פה קדם הקלקול וכמו שיהיה ל' לכתוב עוד איש את רעהו וגו' נ יצא ומה זה טעם שנתנו ה בחדש תאומים. אך הענין דב בחדש השלישי לשון בחדש ט"א אז התחדשות בלב ישרא ב' ששמעתי מרבנו הקדוש בצ"ח מה שכתוב במדרש ורק החזק אמר ר' ינאי כל ימי ה יצא ולא הייתי יודע כו' עד שבא ב' תארס החפץ חיים. ולכאורה ט"א לו רק הפסוק כצורתו ולא

בפסוק (ויקרא כה, נה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. אף שבני ישראל הם בנים⁶. צריכין לקבל עליהם עול מלכותו יתברך בכלל כל הברואים להיות רצון האדם להיות הוא וכל הברואים כאחד עבדים לה' יתברך⁷. ועל ידי זה זוכין בני ישראל אחר כך להיות נקראים בפרט עבדי הם. וזהו שכתוב (ישעיה מט, ג) עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. פירוש ה' יתברך מתפאר בזה שבני ישראל מכניסים עצמם לבחינת עבדות כנ"ל:

[תרמ"א]

במדרש' חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך (תהלים קיט, נט). כי עיקר השבח שזוכין על ידי התורה לתקן גם הטבע ומדרגות תחתונות. כאשר חכמים הגידו² גדולה התורה שנותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא. ומקודם אמר דרכי שהיה לו עדיין נגיעה. ואחר כך בא אל הביטול מכל וכל. וב' מדרגות אלו רמז התנא באומרו³ עשה רצונו כרצונך אחר כך בטל רצונך ב'. כענין מה שכתוב⁴ מתוך שלא לשמה בא לשמה. וכתוב (שם נ, כג) וְשֵׁם דרך אֲרָאנוּ בִישַׁע אֱלֹקִים דְּרָשׁוּ חַז"ל⁵ המשים אורחותיו בעולם הזה כו' בישע אלקים הוא הפנימיות לשמה כנ"ל. וזה עיקר הברכה וְנִתְּנִי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם כו' (ויקרא כו, ד) תיקון כל עניני עולם הזה להיות נמשכים אחר הקדושה כמו שכתב רש"י⁶ אפילו אילני סרק עתידין לעשות פירות.

⁶ דברים יד, א.
⁷ וזהו ח"ג, קיא ע"ב.
¹ ויק"ר לה, א, עיין שנת תרל"ב הערה 1.
² אבות פ"ו מ"ז.
³ אבות פ"ב מ"ד.
⁴ פסדנ"ג ע"ב.
⁵ כל השם אורחותיו בעולם הזה וזכה ורואה בישועתו של הקב"ה, שנאמר וְשֵׁם דרך אֲרָאנוּ בִישַׁע אֱלֹקִים, אל תקרי ושם אלא ושם דרך (סוטה ה ע"ב).

והוא עיקר השלימות כמו שיהיה לעתיד כמו שכתוב (שם ו) וְנִתְּנִי שְׁלוֹם בְּאַרְץ פִּירֵשׁ רש"י⁷ שלא תאמרו הרי מאכל ומשתה אם אין שלום אין כלום. והיינו כמו שכתוב (דברים יא, טו-טז) וְשָׁבַעְתָּ. השמרו לכם. לכן צריכין לשמור עצמו מתענוגי עולם הזה. רק בשבת קודש שנקראת שלום⁸ ויש בו עליה ודביקות להשורש מצוה להתענג⁹. ולכן הבטיח הכתוב ונתתי שלום שיוכלו לקבל כל התענוגים וישארו בדביקות השורש כנ"ל:

בפסוק (ויקרא כו, ח) וירדפו מכם חמשה מאה ומאה כו' רבבה. פירש רש"י¹⁰ וכי כך החשבון. ופשוט נראה על פי מה שפירשנו¹¹ ולאום מלאום יאמץ (בראשים כה, כג) שעל ידי שרדפו חמשה מאה ניתן הכח לבני ישראל ורודפין אחר כך מאה רבבה. וגם לפי פירוש רש"י יתכן לפרש כן שכתב אין דומה מרובין העושים את המצוה. וקשה למה לא ירדפו מיד מאה רבבה. רק שכפי מה שמאבדין את הרשעים יכולין הצדיקים להתאסף כראוי. והכל מדרגות זו אחר זו בכל אלה הברכות עד ואולך אתכם קוממיות (ויקרא כו, יג) שהוא תיקון כל הקומה¹² של כללות בני ישראל:

[תרמ"ב]

במדרש הנ"ל¹ בכל יום הייתי מחשב לאיזה מקום אני הולך כו'. שבכל יום מתחדשין הלכות למעלה כמו שכתבו חז"ל² על פסוק (איוב לו, ב) והגה מפיו

ובורא את הכל" (רש"י ויקרא כו, ו ד"ה ונתתי שלום).
⁸ וזהו ח"ג, קעו ע"ב.
⁹ רמב"ם שבת פ"ל ה"י; ע"ע מגיד משנה שם; שבת קיט ע"א.
¹⁰ רש"י ויקרא כו, ח ד"ה חמשה מאה; עיין שנת תרל"ה הערה 9.
¹¹ תולדות תרל"ד ד"ה 'ולאום מלאום'.
¹² עיין תרל"ח ד"ה 'ואבכלתם'; ע"ע תרל"ו ד"ה 'ואולך אתכם קוממיות'.
¹ ויק"ר לה, א, עיין שנת תרל"ב הערה 1.
² "אין יום יום שאין הקב"ה מחדש הלכה בכ"ד של מעלה, מאי טעמיה 'שמעו שמעו ברגו קלו והגה מפיו יצא' ואין הגה אלא תורה שנאמר 'הגית בו יומם ולילה' (בר"ר מט, ב).

יצא. וזה ענין מחדש בסוד בראשית³ והאדם המחדש זוכה למצוא הדרכים הטובים בעולם בכל יום. לכן צרי להתגבר ולקבל עליו על נ שכתוב (דברים ג, ו) אנכי פ ולכן זה לעומת זה יש התג בכל יום והמשים אורחותיה למצוא הדרך האמת. וזה לראות בעולם הבא בישוע שגם מי שאינו משיג בשל היגיעה וחיפוש בכל יום בעולם הבא. ומכל מקום כענין⁵ בא לטהר מסייעין דוד המלך ע"ה על ידי ה קיט, נט) בכל יום לכן לבסוף עדתין (שם). שעל ידי כל ד מלכות שמים בכל יום ה לתקן הכל. רגלי הוא מתעלה גם כן בדביקות ה לעיל⁶ פירוש ונתתי גשמי (ד, וכן כתיב (משלי ג, ו) בכל ידי זה ישר אורחותיך ה שתהיו עמלים בתורה⁷ ש

ב"ה מפרשת בחקתי

[תרמ"ג]

בפסוק (ויקרא כו, ד) ונתתי כי יש לכל נפ מיוחד אליו. וכמו כן בב

³ תפילת שחרית, קריאת שמע כ.
⁴ סוטה ה ע"ב, עיין שנת תרמ"ד.
⁵ יומא לח ע"ב.
⁶ תרמ"א ד"ה 'במדרש חשבתי זה'.
⁷ טפרא בחקותי א, הקדמה רש"י בחקותי.
¹ עיין בחרי א, קטו; וע"ע מהר"ל עקרים ד, לט.
² ייפה שעה אחת בתשובה ומעש. חיי העולם הבא ויפה שעה אחת ש מכל חיי העולם הזה' (אבות פ"ד ב).
³ "אם בחקתי זה שאמר והספד חרשיו אתך חקך עשית ולא יעבד

החסידות

אותו ולהסירו מדרך
(קהלת ח, ה). אבל
זאווהו שלא לאכול
לעבוד השי"ת בכחו,
נות אחרות גבוהות
ז אלף פעמים ככה.
(עבודת ישראל)

קידוש אלא במקום
תר לו 'אלא במקום
(דברי ישראל)

להיפך ח"ו להורידו
(בית אברהם)

תהלים סג, ו). פירש
כך מתפללין.
(אור הגנוז)

גד אדם
אומר כי מעלות
הוא לאחר האכילה,
(עבודת יששכר)

התפלה
קבלה, וגם התלהב
זהות ונוראות, ואם
את פיו ופותח על
ויכ מה ברכה נשאר
(עבודת יששכר)

נועם

אכילה

החסידות

מג

תשובה על ידי מיעוט אכילה

שובו שברו לנו מעט אכל (מג, ב). פירש הרה"ק רבי ישראל מריז"ן
ז"ל, אם אתם רוצים לשוב בתשובה שלימה לפני הבורא ב"ה, אזי
תקנו בעצמיכם המידה הזאת - שתאכלו מעט ולא הרבה. (אור הגנוז)

ע"י אכילה בנחת שורה עליו רוח קדושה

כתבו הספרים על אכילה שלא יהי' כגרגרן ובלען, היינו ג"כ כשהוא
רעב לאכול לא יאכל מיד רק צריך לעכב א"ע מעט ובנחת ובלאט
יערוך לו השולחן ויטול ידיו בנחת ויברך בנחת ויאכל בנחת, וכל הדברים
הנעשים בנחת, שורה עליהם רוח הקודש, ולהיפך אם מיהר את עצמו
לגשמיות כגרגרן ובלען שורה עליהם סטרא אחרא ר"ל, וכמו כן צריך
האדם להתנהג בשינה שלא יהא כבלען וגרגרן. (עבודת יששכר)

דברים המותרים חייבים להיות לשם השם

אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים
(ויקרא טו, מא). הרה"ק רבי יצחק מקונסטנטיין-חדש ז"ל שמע
מרבו, ורבו מהבעש"ט ז"ל, והבעש"ט מאחיה השילוני שקיבל משה
רבינו ע"ה על הר סיני, דרך פירוש הכתוב, "אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי
אתכם מארץ מצרים" על מנת כן - להיות "לכם" לאלהים, שה"לכם"
יהיה גם כן בשביל השי"ת. (אור הגנוז)

המלח על השלחן - פוד הקרבנות

שמעתי בשם אא"ז וצלה"ה הרב הק' מאפטא, ששולחנו של אדם במקום
מזבח (עי' חגיגה כז.), ועל ידי המלח הם ממתיקים את המאכל,
בסוד על כל קרבן תקריב מלח (ויקרא ב, יג), ע"כ. (אור יהושע)

הוא

ר' מן ציון הארמון של ה'ז' אלמא

קדושת פרשת בראשית ציון כז

והנה בעוב"ר ישנם דרשנים אשר כל מגמתם ומחשבתם הוא איך לסרס את המקרא ולדרשו בהקדמות שקר, ושמחים בשעה שעולה בידם לפרש היפך דברי רש"י, אוי להם ולנפשם, ועל זה כתב רש"י בתחלת התורה, אין המקרא זה אומר אלא דורשני כמו שדרשו רז"ל, הכוונה מקרא הזכ דייקא, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ שרומז על המחדשין חידושי תורה שגורמין בזה צריחת שמים וארץ חדשים כמבואר בזו"כ"ק, וע"ז כתב שהמקרא נוח לא דרשנו בהקדמות שוא ותפל, רק אם זאת לדרוש, לא תדרוש רק כמו שדרשו רבותינו ז"ל, ואם לא אל תדרוש, כי ח"י אותן הדורשים לא על דרך שדרשו רז"ל הם מחריצי עולם ומקטלן אוכלסין, וז"ש בלשון שלילה אין המקרא הזכ אומר אלא דורשני כמו שדרשו רז"ל.

במדרש (ב"ר פ"ב) והארץ היתה תוכו וזכו אלו מעשיהם של רשעים, ויאמר אלקים יהי אור, אלו מעשיהם של נדיקים, אזל איני יודע באיזה מהם חפץ אם במעשה אלו ואם במעשה אלו, כיון דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב, הוי במעשיהם של נדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהם של רשעים, ע"כ. רבים תמכו על דברי המדרש הזה, האך יעלה על הדעת שהקצ"ה חפץ במעשיהם של רשעים עוצרי רגלו.

וי"ל דכוונת המדרש סובב והולך על המעשים הטובים והמלאות שרשעים עושים לפעמים, כי מדרך העולם להתפעל בראותם רשע עושה דבר טוב ונחמנים לו עצור זה יותרת הכבוד ונעשה מקובל ומרואה לפניהם יותר מן הדיק העובד בלדקו וציושר לבו תמיד, אמנם באמת עושים הם מעות גדול, כי הרשעים כים נגרש השקט לא יוכלו, ואף בדבר הנראה לעין האדם כי טוב עשו, לקושטא דמילתא בכל

מעשיהם הם מחריצין את העולם. וזהו כוונת המדרש, איני יודע באי זה מהם חפץ, כי הוי סברא לומר שהקצ"ה חפץ במעשיהם הטובים של אלה, וע"ז מסיק, כיון דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב, הוי במעשה הדיקים חפץ ואין לו חפץ לא ברשעים ולא במעשיהם כלל, כי גם מעשיהם הטובים הם בצחי' והארץ היתה תוכו שמחריצין את העולם, ורק במעשה הדיקים חפץ ובאורם נראה אור.

ויקרא אלקים לרקיע שמים. כבר זכר בכל ספרי קודש כי תכלית הצריחה היא להפך החומר לאור ולתלות כל עניני הגשמיים לשורשן שיתהפכו לרוחניות על ידי מלות ומעשים טובים, מעור של בהמה לעשות תפילין ומזוזות, ומן הקרן לעשות שופר, וכן בלולז ומאכ שכולם עשויים מדברים גשמיים והם מתעלים לרוחניות על ידי המלות, וכן בצרכי האדם כגון אכילה ושחי' שאריך לעשות בהם נחת רוח להצורא צ"ה כי זה כל האדם, וכל העולם לא נברא אלא בשביל זה, לתקן כל עניני העולם הזה ולהעלותו לשורשן.

והנה בפסוק ויקרא אלקים לרקיע שמים, פי' רש"י ז"ל שהוא מלשון אש ומים שמעורבין זה בזה, ואם כי אש ומים הם שני הפכים, עירבן ד' יחד ועשה משיהם שמים. והנה גם הרוחניות והגשמיים הם שני הפכים ממם כמו אש ומים, כי במקום הרוחניות אין מקום לגשם ואפילו כגרגר חרדל ממנו, וכן להיפך, שאי אפשר לרוחניות להתערב עם הגשמיים, כי הם שני מנגדים זה לזה מן הקצה אל הקצה. ורק באופן כנ"ל כשמעלין הגשמיים לרוחניות, דהיינו ע"י כוונת האדם המשתוקק לעשותו לתכלית הצריחה, אז מעלה האדם כל עניני הגשמיים ומערבן עם הרוחניות להיות כולן רוחניות.

ובזה יש לפרש מאמרם ז"ל במס' אבות (פרק ב' מי"ב) וכל מעשיך יהיו לשם שמים,

כלומר כמו ששם העלם „שמים“ מורה שהוא
כלל מאש ומים, אעפ”י שהם צ’ מנגדים זה לזה
מ”מ הם מעורבין יחד, כן יהיו כל מעשה האדם
לבעלות כל עמיני גשמיית לרוחניות, הגם שהם צ’
מנגדים לריך האדם לערצם ולעשותם אחד ע”י
המלות והמעשים עוזבים שעושה.

מות חמות, אין אחס יודעים אם יום אחד משלו
אם יום אחד משלכם, אלא הרי אני מותן לו יום
אחד משלי שהוא חלק שנים, והוא חי ע’ מאות
ול’ שנה ומניח ע’ לצניז, ע”כ. וכתבו המפרשים
שהכוונה על דוד המלך, שחי שבעים שנה, כי נתן
לו אדם הראשון שבעים שנה משלו.

ואיתא בספרים הקדושים שכל מי שמעשיו
לשם שמים אין כל צרי יכולה לשלוע
עליו. ויש רמז לזה בפסוק (דברים ע”ו) ומשלח
בגוים רבים ובך לא ימשלו, טעריקון של ימשלו
הוא וכל מ’עשיך יהיו לשם שמים, כלומר אם
כל מעשיך יהיו לשם שמים אז לא ימשלו עליך. וכן
יש למצוא רמז בפסוק רבות רעות לדיק ומכלם
יילנו ד’ (תהלים ל”ד) תיצת ומכל”ם הם הם”ת
של וכל מעשיך יהיו לשם שמים. הנה איפוא
זה הרמז שאם כל מעשיו לשם שמים אז יילנו ד’
מכל הרעות.

ויש לבעמין ענין זה ברמז בתיבות יו”ם אח”ד,
שהוא ר”ת אדם, ד”ד מלך ישראל חי
ו’קים, לרמז שאדם הראשון ודוד המלך ע”ה,
שניהם יחדיו חיו יום אחד של הקצ”ה שהוא חלק
שנים.

ועפ”י יש לפרש הפסוק (תהלים י”ט) השמים
מספרים כבוד אלה ומעשה ידיו מגיד
הרקיע, לפי מה שפירשו רז”ל שקאי על מעשה
הנדיקים, כאמרם מעשה ידיהם של נדיקים מי
מגיד, הרקיע, ומאי יהיו, מער (כתובות דף
כ’ ע”א). ולדרכנו יתפרש כי הרקיע אשר קרא
אותו חלקים שמים על שם אש ומים, הוא מגיד
מה שאריך להיות מעשיהם של נדיקים, לערצ
הגשמיית ברוחניות ולהפוך החומר לאור. (מקצת
בועתק מכת”ק).

המ”ן בעץ, ג’ במסורה, דין, ואידך המ”ן
הסלע הזה מציא לכם מים (במדבר
כ’), ואידך המ”ן בגורן או מן היקב (מלכים ב’
ו’). הנה בגמ’ (סנהדרין דף נ”ו ע”ב) דרשין
שבע מאות שנלטו בני נח, מן הפסוק ויאו ד’
חלקים על האדם לאחר מכל עץ הגן אכול תאכל,
עיי”ש בגמרא. ודריש מכל עץ הגן, ולא גזל. וכן
הוא במד”ר (פרש”י ע”ז), ר’ לוי אמר לרבו על
שם מאות. ובספ”ק בחר מים חיים פירש, כי כל
האזהרות האלו היו רק עונות להשמר מעץ הדעת
שנכללו בו כל העצרות האלו, עיי”ש בדברי
קדשו. ועל הגזל כתב, עפ”י הגמרא (ברכות ל”ה
ע”ב) כל הנכנס מעולם הזה בלא בצרכה כאילו
גזל להקצ”ה וכנסת ישראל, כי ע”י הצרכה
מתקן המאכל ומעלכו, אבל קודם הצרכה, אם
אכלו, מורידו ממעלתו שבעת הצריכה ולא נחתו
חלקים להרע עמדו לכורידו, וזה דוקא בדבר
שאפשר לחקנו ע”י הצרכה, לכן בעץ הדעת שלא
היה יכול לחקנו, אז עבר על הגזל, שגזל מהקצ”ה
דבר שלא חפץ לתת לו, עיין שם באריכות
ד”ה וזה נכון. ולפי זה בתוכחה שהוכיחו
הקצ”ה לאדם הראשון באמרו כמנ בעץ אשר
צויתך לבטח אכל ממנו אכלת, נכלל איסור הגזל,
כיון שלא נתקן בצרכה.

ולאדם לא מצא עזר כנגדו, ג’ במסורה. עיין
בזה לקמן בפרש”י ע”כ”פ ולאדם
אמר כי שמעת לקול אשתך.

איתא במדרש רב בפרשתן, כך אמרתי לו
(לאדם הראשון) כי ציוס אכלך ממנו

רפא הרי"ם תהילים חידושי

ם

לנפלאותיו וגו', הרבי
דצ"ל אמר שהקב"ה
נפלאות שעשה לנו
דור הניצוץ וזהו בגלל
על שפלים כערכנו פן
צץ ניצוץ מאד. (כד)

ידא את ד' וגו', פי'
את ד' אין לו רצון רק
א במצותיו חפץ מאד,
(כה)

פר דל וגו', ביו"ט
ומרים הלל יש תקומה
בדעת, מאשפות ירים
לכל דבר ופי' אף אם
הקב"ה, להושיבי עם
בנות העולם, מושיבי
שמחדיר את הרצון
קרת הבית כחולדה זו
(פסחים קי"ח), אם
היינו שאז נמשכות
דש ויכולים לומר

ים אביון וגו', פי'
וקים ומרים הרצונות

של בני המונחים באשפות ומהפכן
להתנדב רצונם אליו ית'. (כז)

(קי"ד) בצאת ישראל ממצרים בית יעקב
מעם לועז וגו', כל הלשונות
שאינן לשון הקודש נק' לע"ז. [ובני ישראל
כשיצאו ממצרים נתורממו מכל הלשונות
כמ"ש ורוממתנו מכל הלשונות ונדבקו
בלשון הקודש]. (כח)

(קט"ו) השמים שמים לה' והארץ נתן
לבני אדם. השמים השי"ת עשה
אותם שמים, והארץ נתן לבני אדם לעשותם
שמים. (כט)

The land
was given
to man to
make it
into a
land

(קי"ח) אודך כי עניתני ותהי לי לישועה.
זה שעניתני הוא הישועה
בעצמה. (ל)

(קי"ח) אסרו חג בעבותים עד קרנות
המזבח וגו'. הארת חג הסוכות
מאירה עד חנוכה. (לא)

Linking
to
and
to

(קי"ח) אסרו חג בעבותים וגו', הכוונה
ליום אחרי יו"ט שנקרא אסרו
חג, ביו"ט נתעלים בני בקדושה רבה ויש
להם מחשבות קדושות ויש מקום לחשוש כי
לאחר החג, כשיכנסו לימי חול ישכחו הכל

והי' כלא הי', ולזאת צוה דוד המלך ע"ה
אסרו חג בעבותים, שיקשרו את החג בחול,
שגם בימי החול כל ישכחו את המחשבות
הקדושות שהי' להם בחג. (לב)

(קי"ט) גל עיני ואביטה וגו', יש הבטה
יש ראייה, הבטה פי' הסתכלות
עמוקה יותר כדאי' יש בוטה וכו', שמגלה
עומק הכוונה. (לג)

(קי"ט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.
שמיציאת מצרים נעשית תורה
כדי שנוכל לעורר הכח תמיד. (לד)

(קי"ט) חבר אני לכל אשר יראוך
ולשומרי פקודיך וגו', וי"ל
שישנם ב' מדרגות, יש אנשים אשר לפי
שורש נשמתם אין להם שום חוש ביראה
פנימית באלקות כ"א מיגיעים עצמם להיות
משומרי פקודיו ית', בתכלית הדקדוקים
והוא בחי' נה"י, ויש אנשים בעלי נשמות
גדולות וגבוהות אשר כל מעינם תמיד ביראת
ה' במוחם ובהתגלות לבם ממש להיות זעים
וחרדים כעומדים לפני המלך, והם תמיד
באימה ויראה ופחד מד', ובגלל זה אינם
יכולים להתפנות לדקדוקים יתירים ע"ד
באהבתה ישגה כמבואר בירושלמי, ר"ל הוי
מהגי באורייתא ונפיק לבר מתחומא בשבתא,

(לא) שפת אמת.
(לב) שר"ת ביכורי שלמה.
(לג) שפת אמת.
(לד) אמרי אמת (פר' וישב).

(כז) שפת אמת.
(כח) שפת אמת.
(כט) אמרי אמת (שברעות).
(ל) שם משמאל (פר' ויצא).

דומה? לרכבת שירדה מן הפסים - הרי מיד מתהפכת על פיה! ומהי העצה? -
"ושמתם את דברי אלה על לבבכם" - כנגד "פן יפתה לבבכם" וזהו משאחז"ל
(סוכה נ"ב, ע"א): "אם פגע בך מנוול זה - משכחו לבית המדרש, אם אכן הוא -
נימוח, ואם ברזל הוא - מתפוצץ!"

(דברים י"א, ט"ז): "השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים
וגו'". חז"ל אמרו "וסרתם ועבדתם" - כיון שאדם סר מן התורה מיד נדבק בעבודה
זרה. י"ל למה הדבר דומה? לרכבת הנוסעת... כל זמן שהגלגלים על הפסים - הכל
הולך למישרים, אבל אם ירד אפילו גלגל אחד מהפסים - יש סכנה שכל הרכבת
תתהפך... וכך יש לפרש רישא דקרא: "השמרו לכם פן יפתה לבבכם" - אפילו בנטיה
קלה כבר עלול להגיע ל"וסרתם ועבדתם וגו'".

(דברים י"א, י"ח): "ושמתם את דברי אלה על לבבכם" - בלא שום דבר חוצץ
ביניהם, כלומר: שיהא לבך פנוי רק לדברי תורה - ולא לדברים אחרים. וכמו
שאחז"ל (אבות דר"ג רפ"כ): "ר"ח סגן הכהנים אומר: כל הנותן ד"ת על לבו -
מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי זנות, הרהורי
יצה"ר, הרהורי א"א, הרהורי דברים בטלים, הרהורי עול בשר ודם, שכן כתוב בספר
תהלים ע"י דוד מלך ישראל - שנאמר (תהלים י"ט, ט'): 'פקודי ד' ישרים משמחי
לב, מצות ד' ברה מאירת עינים'. וכל שאינו נותן ד"ת על לבו - נותנין לו הרהורי
וכו'".

(דברים י"א, כ"א): "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ד'
לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ". מהו "כימי השמים על הארץ"? ויש
לפרש: דהנה הברכה האמיתית היא - אם אדם זוכה לחיות על הארץ חיים רוחניים
זכים מעפר החומריות. וסגולה זו - יש לארץ ישראל הקדושה, שיכול אדם הגר
בתוכה להתעלות ולהתקדש לחיות חיים שמימיים על הארץ הטובה הלזו, וזהו:
"כימי השמים על הארץ" - שיהיה להם ימים שמימיים אף שהם נמצאים על הארץ!

פרשת שופטים

מצינו בתורה בפ'
ורכב וגו' (דברים כ'
שוב: "כי תצא למלחמה
המלחמה (במלחמת ה
דמים, לכן הפסיקה ה
תורה עבור נפש אחת
כדי ללמד לאדם דעת

אכן כ"ז במלחמה
וגו' - איירי במלחמה
בלב ח"ו, כי המצוה
כשהאדם עושה המצוה
וטהרה, ובא לידי מצוה
וזהו מ"ש (שמרא
אגג לפני ד' בגלגל'
לפני השם, כי זה מ

ו וכמשאחז"ל (יבמות
י"ח): 'נותן לך רחוק
מצות עיר הנדחת -
'נותן לך רחמים' -
וכמש"נ.
ואגב נראה לפרש
'הכה תכה את ידך'
ישוב ד' מחרון אפ'
- באמצע? והי"ל:
מן התרם" - שהיא
ונראה לבאר, כי ד'
לך רחמים וגו' -
שמים, או 'נותן ל'

הוא שמיטיב במקום שאין רצון הש"י ונמצא
בו דבר טוב כי לטובים מותר להיטיב. וכאשר
הלך עשו ולקח את בת ישמעאל בירר את
עצמו שלא נמצא בו שום דבר טוב, כי הוא
כועס על ידיקים ומרחם על רשעים כי יירף
שני החסרונות יחדו, וזה פירוש שמחלו לו כל
עונותיו שלא יוצרך להשגיח על פרטי חטאיו,
מאחר שבירר שאין בו שום דבר טוב ואין לו
חיים כלל, דרך משל מי שרואה לנקום מחבירו
זוכר כל מה שעשה לו אבל כשרואה שחבירו
מרד במלכות אז הוא מוחל לו כל, מאחר שאין
לו חיים כלל, וכן היה הענין כאן שמחלו לו
על כל עונותיו^מ.

**וירא אליו ה' ויאמר וכו' גור בארץ
הזאת.** הענין שנאמר ליחזק לנסוע

למזרים ולאברהם לא נאמר, כי יחזק היה
צריך להיות חמיד ביראה ולהיות בצמאום, כי
הרגיש שצריך לשמור עצמו בזה כידוע, ולכן
נאמר לו לזאת כי מי שצריך לצמאום אסור לו
לילך לבקש סיבה לפרנסה עד שיזמין לו ה'
בביתו. [ולהיות בצמאום באכילה, לכן אמר לו הש"י
שצד בביתך ומאפה עד אמאל לך סיבה לפרנסה, ובבית
המעור היה מוגדר מאוד לכן לא היה צריך לשום גדר
בזה כמו שכמיצ והנה יחזק מצחק, אבל אברהם אבינו
היה מוגדר באכילה לכן הותר לו לחזור אחר סיבה
לפרנסה, וכן בכל נפש משראל מי שמכיר מכוונת נפשו
שהוא מוגדר מותר לו ליסע ממקומו ולחזור אחר סיבתו,
אכן מי שמכיר נגעי לבבו שיוכל לבוא חלילה להחפשטות,
זה צריך להמחין על ישועת הש"י שיזמין לו במקומו
ובביתו איזה סיבה. משלים.]

פרשת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.
צמדרש [צראשית רבה פרשה ס"ח, א']
שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יצא
עזרי, אשא עיני אל ההרים למלפני ולמעבדני
וכו' חזר ואמר מה אנא מוביד סבדי מן צריה?
לית אנא מוביד סבדי מן צריה ח"ו! אלא עזרי
מעם ה'. הענין בזה כשינאל יעקב מבאר שבע
ולא היה לו לחס לאכול ולא שום דבר והוצרך
לילך אל לבן ולעסוק בצאן למען פרנסתו, נפל

דעתו מאד, לאשר הביט וראה עצמו קטן מאד
נגד אבותיו, כי הם לא היו צריכים כלל להביט
לעניני עוה"ז והיו עוסקים חמיד בעבודה
ובמעשה מרכבה, והוא יטריך לעסוק בדברים
קטנים כאלו, חזר ואמר לית אנא מוביד סבדי
מן צריה, היינו אף שהם היו בדברים גדולים
ואני רואה את עצמי בדברים קטנים, מכל
מקום גם בזה יש עבדות הש"י כי יוצר הכל
הוא^א.

ויצא יעקב. הענין ש
אבינו חפלה בדרך
שבע ולמה המחין עד כה
ה' עמדי ושמרני, כי זה
שהתפלל. אך הענין בזה
במס' בכורות [י"ו.] אמר
יוחנן לקח עשרה עוברין
ונכנסין לדיר להתעשר ופני
חנן הלכות ושניתן לו צמ
ואמר ר' אלעזר, ר' יוחנן ו
מעלייתא אמינא, תעשה ו
היינו שאם מעשה הלקיפ
צמער אז פטור ממער
אמן. וזה הענין היה גם כן
כי על זאת הסברה לא
כשראה ר' יוחנן בחלוס, כי
רק למי שמראה לו הקצ"ה
יוחנן מורה על חנינה, כדו
הרואה יוחנן וכו', ולכן ל
יכול להתפלל תחילה, כי מ
מה שיקרה אותו בדרך
שחפלתו יסיים וכל אשר פו
והיה קשה לו קושיא ה'
ממעשר ולכן לא היה מ
הלז, ואכלו נאמר [צראש
שש שנים בצאנך וא"כ כ
שנראה אליו הש"י בחלום
היה נקרא הש"י אז ו
[צראשית ל"ג, ה'] הילדים א

מ. טור ישרים ראש השנה אות כ"א.
א. תפארת יוסף פרי צו ד"ה וידבר.

ב. עיין בספר תורת משה לה

אשר שם על לבו ומחשבתו, בכל תפירה ותפירה, כי תהיה טובה וחזקה, וכי יהיו המגעלים טובים, למען יתנה מהם אשר ינעלם. ככה דבק חנוך במדת קונו, אשר ייטיב ויתנה לוולתו, וככה ייחד לו ייחודים, כי לא חפץ חנוך בשום דבר אחר, זולת החפץ האחד, והשאפה המיוחדת, לדבק במדות קונו, ועוד אחרת לו בזה, כי נשמר מכל שמץ רע, שגם שגגת אונאה ותרמית לא תגיענו, ולא תהיה נטילתו יחירה על ערך עבודתו אשר יתן.

המעשה השני, יספור על רבנו ישראל מאיר הכהן זצ"ל, בעל חפץ חיים — הלא עוד זכינו לראות את הצדיק הקדוש הזה בדרגנו; — הוא לא חפץ להתפרנס בחורתו, ויהי לחנוני, הסתורה שמכר ויתנה המעולה, המדה גדושה, והמשקל מכריע ללוקח חזיר, כמוכר נהרו אליו כל הקונים, ויאמר רבנו ישראל מאיר זצ"ל: „אם כן, במה יתפרנסו שאר החנונים?" ויעש לו לחוק, כי יפתח את חנותו רק לשעה או שעתיים, עדי ירויח איזה פרוטות, די פרנסתו ליומו בצמצום, ויסגרנה אחרי כן, למען תהיה פרנסה מצויה גם לאחרים. ויתבונן אח"כ, וירא כי גם בזה לא הועיל, כי רוב הקונים צמצמו עצמם לבא אל חנותו בעת הפתיחה; ויסגור את חנותו לגמרי, ויעזוב מולות עוד חנוני, כי לא חפץ לגרום צער לחנונים האחרים.

ואמרו חז"ל: „גדול הנהנה מיגיע כפיו יותר מירא שמים" (ברכות ח' ע"א). במה היא מעלת הנהנה מיגיע כפיו?

הנהנה מיגיע כפיו, הוא האדם המעולה, אשר יחפץ ויתאזהר שתהיה נתינתו יתירה על נטילתו. האיש הזה, בהשתמרו שלא יכשל, לא יתפרנס מפרי מעלות שכלו ונפשו, בחכמה או באומנות, שבכל אלה אפשר שיקבל יותר על ערך שויון נתינתו; ויבחר לעבוד ביגיע כפיו וביעזת אפיו — המלאכה הפשוטה, המשתלמת בקוטרן התשלומין; וערך יגיעתו אשר יתן בה, ודאי מרובה היא על תשלומיה. ולמה הוא גדול מירא שמים? זה יתבאר כפ"ה להלן.

פרק ד' בשורש האהבה

אין אדם בעולם שאין בו גיצוץ כח הנתינה. זה ייראה בשמחתו, שאיגרת שלמה בזיומו יחיד, וכן בגעגועין אל החברה אשר מעמקי הנפש יבאז (וזה) לך האות, כי תנה עונש בית-האסורים — ההפרדה מוחלבה — לעונש חמור יחשב). ומה המה הגעגועין הללו? — ג י צ ו כ ח ה נ ת י נ.

זאת ועוד אחרת:

גם המעט אשר יתנו, אין שרשו בטוב — בכח הנתינה, אך ממקור רע יביע — מכח הנטילה. הלא כל שאיפתם ומחשבותיהם בנטילה ידבקו; ואת אשר יתנו, הוא על מנת שיטלו שבעתים נגדו. החנוני, למשל, נותן סחורתו למען ירויח; ובוטנו לקונה סחורה יפה וטובה, כוננו היא למען ירויח פעמים הרבה.

ויש עוד רעה גדולה בכאלה: —

כי מאשר ישאפו אל הנטילה, יתחרו זה בזה, וכל אחד יתאמץ למשור אל עצמו את כל אשר יוכל. אמנם אין עול בזה במשפט בני האדם; אבל האם אין החתירות מביאה לידי צער ויסורי הרבה, וגם לפעמים לידי תלאים רעים ומיתת קדומה?

אלה תמה דרכי המין הראשון שבנושאים ונותנים; והמין השני, יתבאר

דרכיו בסרך הבא.

פרק ג' המשא והמתן הטוב

אבל אלה תמה דרכי הצדיקים שבבני האדם: — נתינתם רבה ונטילתם מועטת; וגם תמעט אשר יקחו, מוכרחים המה בו, למען אפשר להם את הנתינה ותחטבת, משאת נפשים.

נמצאת אומר, כי גם נטילתם ממקור קדוש יאתה, מחפץ הנתינה, ולא יגיעו ברעה — כח הנטילה — לעולמים. הקורשים אשר בארץ המה, הדבקים במדת קונם בכל עניניהם.

ואין יתיה המשא והמתן הטוב — הכה נסתכל במעשי שני גדולי עולם, האחד מן חיות קדומים, והשני מאתרוני האתרונים, ונמצא את הדרך הישרה, כי אם במסילתם נלך לא נכשל לעולמים.

בתורת כתוב: „ויתהלך חנוך את האלקים" ואמרו חז"ל כי „חנוך תופר מגעלים היה, ועל כל תפירה ותפירה היה מייחד יחודים לקונו" (ע"י מדרש חלפיות ערך „חנוך"). ושמעתי בשם רבנו ישראל מסלנט זצ"ל, שביאר המאמר הזה ביאור נחמד, ויאמר, כי אין הכוונה, שבשעת תפירתו היה דבק במחשבות עליונות, שזה אסור על פי הדין, כי איך יפנה את דעתו לדבר אחר, בשעה שעוסק במלאכת אחרים אשר שכרוהו? אלא תוכן היחודים שהיה מייחד, הוא

הגדול אין ה'י"ד משמש ל
שבו נבוא העוה"ב, כי ט
וכאשר חסא בהם אז נאבו
כהלכה שחוטא בהמשה דבר
המלכין פני תבירו בריבין
דברים קדושים אלהים. ו
דברג הה"א הואת שבשם ש
ישיש תמשת דברים אשר מדד
בברא ב' ועוה"ב נברא במ' ע
שיתיה לו חלק בעולם הבדי
ותא דברבים וקדושים חנכו
ליבנות אין מלעל אחת (על

ידעתי מדוע חוסף רש"י זה, כזה לסוגית הפשט. כשפסות, דכין דרש"י פירש אוהו הר"א דקרא לא אחי זיחרא אלא למצוה שישליכו ו', והיה קשה לרש"י איך היה לר"י אסור ליתן נבילה במתנה כ"כ א"א להיות שחאה מצוה טרסה לכל, לפיכך הוצרך יכך קבע הכתוב שכר לכלב יותר ושום שכלב לא חרץ לשונו.

א תהיה אחרי רבים לרעת על רב לנטת אחרי רבים

חנה כשנחדרין ורף צ"י ע"א מוכא מעשח בעיר "קישטא" שלא היו משנים כריבורס ולא היו האנשים מזהם כעיר ההוא, ופעם אחת אמר אחד לשכנתו שאשתו אינה בבית אע"פ שהיתה בבית אלא שהיתה חופפת ראשה ומחמת זה מתו שני בנים, ועיי"ש. ולכאורה יש להבין מדוע קיבל עונש ע"ז, הא בכה"ג לכאורה מותר לשנות וזה אינו נחשב לשקר. ונראה שאע"פ ששקר אינו אבל אמת מוחלט ג"כ אינו, ואדוה"ד קודם החטא לא היה צריך מלבושים, וא"כ הא דמשנין משום שהיתה חופפת ראשה זה רק לאחר החטא, ונמצא דבעצם לא היינו צריכין לשנות וממילא אינו אמת האמיתי. ושמעתי שהרש"ר הירש זצ"ל פירש חיבת בגד מלשון "בגידה", וכן מעיל מלשון "מעילה", ודו"ק²³.

כחגוס יונתן. וברש"י כתב מקרא הזה מדרשי חכמי ישראל וכן המקרא מיושב בהן על אפני ה כשפט הכתוב, לא תהיה אחרי היינו י"א מוכין י"ב מחייבין ו, ואם י"ב מחייבין י"י מוכין קייש בידך איזו זכות, אל חממע יכוחו משום שיש כאן רבים כלעדר, וזהו לא חנה²² לנטות להטות, כי כזה אתה מטה רי אם תגלה זכותך יפטר הנידון ודו"ק.

מדבר שקר תרחק.

כ"ג, ט"ז. וחג הקציר כפורי מעשיך אשר חזרע בשדה, וחג האסף בציאת השנה פאסף את מעשיך מן השדה²⁴.

הנה בלשון התורה מצינו כמה פעמים שנקראים השלש רגלים על שם מצבי התבואה בשדה, והיינו כאילו ענין החג הוא לחגוג שאכן התבואה גדלה או נקצרה כהוגן, ולכאורה זה דבר תמוה, הכי רק זה הוא הענין של המועדים? וענין לעיל * בפרשת בראשית [כ' פ"ד] שביאורתי שכונות התורה כזה הוא להדגיש את שיטת ישראל החולקת על אמונת האומות, והיינו שאנו

לא חנה" פירשו "לא חממע" וכמו שכתוב באונקלוס ויונתן. וזמא שכוונתו היתה שמכין שבעיר הוא לא יז נאמרו על ידי רבינו והתעקקום כמו שכתב הכותב. ונראה שכוונתו היתה שמכין שבעיר הוא לא יז חממע, א"כ הם היו כמדרגה אדם הראשון קודם החטא, אבל מכין שהוצרך לשנות מדיבורו בגלל מח שבא לעולם כתוצאה מחטאו של אדם הראשון. ממילא שוב אינם מתנהגים כמדרגה קודם באה מיתה עליהם, ודו"ק.

סוכרים שהגשמיז ג"כ רוחניות היא, ואין שום חילוק בין עבודת ה' על ידי אכילת לבנה עבודת ה' על ידי חפלה ועיי"ש שביאורנו הזכרים היטב.

ונראה לכאר עוד כאופן אחר, דהנה מצינו כמה פעמים בכתבי הקודש שהקב"ה מראה לישראל אם הוא שבע רצון מהם על ידי מצב התבואות בשדה, וכמו שמפורש בפרשה שניה של קריאת שמע [זכרים י"א פי"ג]: והיה אם שמוע תשמעו וגו' ונתתי מטר ארצכם גו' ואספת דגןך וחירשך ויצהרך ונתתי עשב בשדך לבהמתך וגו', וכן כפרשת בחקתי [כ"ו פ"ג]: אם בחקתי חלכו גו' ונתתי גשמיכם כעמם ונתנה הארץ יבולה וגו', הרי שבזמן שישאל על אדמתם היה הקב"ה מודם ומזהירם לשמור מצוות התורה על ידי צמיחת התבואות. ולכן כשתבואתו גדלה והצליחה אז ניכר שאכן הוא עומד במדרגה רוחנית גדולה, ואם תבואתו נכשלה אז זה הוכיח שח"ו הוא לא שמר מצוות התורה כהוגן. וזהו ביאור דברי הגמרא בשבת [דף ל"א ע"א]: והיה אמונת עתך וכר' אמונת זה סדר זרעים, דמה שפירשו החס' שם בשם הירושלמי דו"ל: שמאמין בחי העולמים וזרע עכ"ל, צ"ע, דהא הרבה אנשים שאינם מאמינים ואע"פ"כ זורעים, אבל הביאור הוא כמש"כ, שעל ידי הוריעה אמונתו של האדם ניכרת ומתחזקת, שהרי רואה הוא השגחה גלויה על ידי הוריעה והקצירה. וזהו הוא ענין המועדים, שבזמנים אלו של קצירה ואסיפה כל אחד ראה מהי מדרגתו בשמירת התורה והמצוות, ועל ידי זה באו להתעלות רוחניות ומדרגתם.

ודו"ק.

כ"ג, י"ז. שלש פעמים בשנה. פירש"י דו"ל: לפי שהענין בשביעית הוצרך לומר שלא יסו רגלים ממקומן עכ"ל. והנה לעיל י"ב] גבי שבת הסכיר דלפיכך הוצו שלא תעקר שבת בראשית ממקומה תאמר הואיל וכל השנה קרויה ועיי"ש, משא"כ בימים טובים דל הא טעמא, מהיכא היתא שנעקקם כי וצריך לומר, דכיון שנקראים חג הא הקציר וחג האסף, א"כ כאשר : וקציר יכסלו, ועיי"ן בגור אריה, וד

כ"ג, כ"ח. ושלחתי את הצרעה וגו' ונראה את החוי את הכנעני ואו מלפניך.

פירש"י דו"ל: והצרעה לא עו הירדן והחתי והכנעני הם ארץ סיח לפיכך מכל ד' אומות לא מנה כאן א וכו' עיי"ש. והנה ביהושע [כ"ד פ"ב] ואשלח לפניכם את הצרעה ותגור מפניכם שני מלכי האמורי וגו', וא"כ [כאן] לא הזכיר את האמורי והז החתי.

והנראה לי, דהנה לעיל בפרשו פט"ו] כתוב: וכענן ילד את צידון כח חת ואת היבוס ואת האמורי ואת ואת החוי גו' ואת החמתי ואת משפחות הכנעני. ויש לדקדק, אמו הראשונים, צידון וחת, הזכיר בשם נ בשם משפחה מה שאין כן [אצל] ו וביאורתי כחידושי שם²⁵ דהשונים הו עדיין לא היו בימי משה לשם מלכו

עונג דרוש לסיום התורה יום סב 137

מלכו [וכמ"ש הר"ג ז"ל במה שהי' כבוד פס]. והנה קרח ידע שמשה הוא נביא ד' רק שחשדו שהקב"ה ממלא רליונו בכל נפלאותיו כמו בשארי הנביאים. וזהו אם כמות כל אדם ימוחן אלה וידעתם כי לא ד' שלחני רק שאני בעלמי עשיתי זאת. אבל אם בריאה יברא. היינו שתפחה הארץ את פים שהוא מששת ימי בראשית אז חדעו כי נאלו האנשים האלה את ד'. והוא אות על כל המופתים שהכל נעשה ברעות ^{אוצר החכמה} ד' לבדו וכמבואר להלן:

והנה כל הנסים שעשה משה במלרים הי' הכל בשליחותו של מקום ב"ה. וזה שאמר ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ד' לכל האותות והמופתים אשר שלחו ד' לעשות במלרים. היינו שכל מופתיו הי' בשליחותו יתברך. וניתוסף עליהם המופתים שעשה לעיני כל ישראל אחר יליאתם ממלרים. שמלבד שהיו בשליחות המקום. עוד הי' בהם מעלה יתירה שלא נשתנה הטבע לגמרי בדבר חדש רק שכולם היו משעת הבריאה כמ"ש באבות שהמן והשלי ופי הארץ היו בע"ש ב"ה"ש. וזהו ולכל היד החזקה ולכל המורא

הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל בראשית ברא אלקים. היינו שהמופתים שעשה משה לעיני ישראל היו בתחילת הבריאה. וכן היס הי' תנאי מששת ימי בראשית כמ"ש חז"ל ע"פ לאיתנו להנאי הראשון. ואף שמלינו שמשה העמיד ממה כיהושע זה לא עשה משה. שהוא לא אמר שיעמיד ממה רק שהקב"ה בעלמו העמיד ממה. אבל משה לא עשה גם שלא הי' בתחילת הבריאה אחר מ"ס. וכמ"ש אם בריאה יברא ד'. היינו שמופת זה הוא אות על כל המופתים שלא היו מלכו. וגם שהיו מתחילת הבריאה. וזה נראה שהי' חטא מי מריבה על אשר מעלתם בי. שהם לא היו רשאים לשנות לעשות גם אות ומופת מעלתם מחמת שניתנה המורה על ידו וכמ"ש בשם הר"ג ז"ל לעיל. ובין שאמר לו הקב"ה ודברתם אל הסלע והם הכו הוי שינוי:

וידבר חלק הכתוב המופתים אשר במלרים. והמופתים אשר לעיני ישראל בחרי בבי. לרמוז על המופתים אשר לעיני ישראל במדבר היו בראשית הבריאה כמ"ש באבות ודו"ק:

דרוש לפרק ב' דמסכת אבות.

אבות (פיק ב') רבי אומר איורו דרך ישרה שיבור לו האדם כל שיהא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם:

אוי"א מה שי"ך הכא? אולם יובן עפ"י מה שבארנו הא דאמר בפסחים פ' אי"ד בפלוגתא דר"א ור"י אי כולו לד' או כולו לכם [היינו כל איש לפי מדרגתו ומי שמרגיש שמחה מתורה ותפלה יהא כל היום בטורה ומי שמרגיש שמחה מאכילה ושתי' יאכל וישתה רק שיהא כל היום בשמחה כנלענ"ד] ור"א חלקיהו-חליו לד' וחליו לכם. אי"ד אלעזר הכל מודים בעלמא דבעינן נמי לכם מ"ט? יוס' שניתנה בו תורה. ואמרנו הכוונה דאמרין

ונקדים לבאר פרשה זו. "דבר אל ב"י וגו' קדושים מהיו כי קדוש אי"ד אלקים. איש אמו ואביו חיראו ואת שבתותי תשמורו וגו' אל תפנו אל האלילים וגו' וכי תזכחו זבח שלמים לד' לרלונכם תזכחמו. ביום זבחכם יאכל וגו'. ביום השלישי פגול הוא לא ירצה. ואוכליו עונו ישא כי את קודש ה' חלל:"

ויש להבין מה שהזכיר כאן שלמים יותר משאר הקרבנות? וכן מלות כיבוד

י' יוס' זר חנני

דאמרינן בשילהי זבחים פליגי ריב"ז ור"א
ומ"א לא קרבו שלמים בני נח רק עולות.
והטעם משום דעולה כולה כליל ואין בה
אכילת אדם כלל. משא"כ שלמים הדם
לנכוס והבשר להדיוט ואין ב"ג ראוי למדרגה
זו. ולא הוכשרו עדיין לאכול משולחן גבוה
להלטרף בקרבן אחד אכילת מזבח ואכילת
אדם ביחד. משא"כ אחר מ"ה שפמדו על
סר סיני ופסקה זוהמתן. ועוד שקבלו
תורה ומצוות אז נחמלו להתקרב אליו יתעלה
עד כי נח להם להלטרף אכילת אדם
משולחן גבוה כי יש באכילתם מלוא מעשיית
כמו בזריקת הדם על המזבח ולא מלינו
לבי' מלוא באכילה. אבל מקבלת התורה
ואילך התחילה מלוא זו ונקראת שלמים
שמשלים שני כחות ביחד נח החומרי ונח
הנפשי. ע"כ אמר ר"א בכל מודים בעלמא
דבעינן נמי לכם היינו הנאת הגוף באכילה
ושמ"י. מ"ט? יום שניתנה בו תורה הוא
וע"י התורה יכולים להשתתף הנאת הגוף
בקיום מלוא ביחד ולאכול משולחן גבוה
ע"כ לריך לכם הנאת הגוף. כי זהו פעולת
התורה להתקשר הגוף עם הנפש בקיום
המצוות כי נתקדש גם הגוף בקדושה להיות
בצבור לעבוד ד' ע"י הנאת הגוף כמו אכילת
קדשים ותרומה ושומחת יו"ט:

מנחת החכמה
מחמ"ט 234567

ויראה אמר קדושים תהיו כי קדוש א"ד
מקדישכם ע"כ תהיו קדושים.
ואמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי
תשמרו. ואמרינן בפ"ק דיבמות ש"ס א"ל
אביו חלל השבת שלא ישמע לו. ואל תאמר
שעיקר האדם הוא רק הגוף הזה. וע"כ
תאמר שעיקר הכבוד והמורא הוא לאב
ואם שהם שותפים בחומר האדם ותעבור
על דת אם ילכו לך. לזה אמר ואת שבתותי
תשמרו. שאף שזוית על כיבוד אב"א עכ"ז
מורא למעלה. יען כי אני ד' מקדישכם
בגשמה טהורה וקדושה כאמרם ז"ל בנדה
הי' יודע שהקב"ה טהור ומשרתו טהורים
וגשמה שנתתי בך טהורה היא. ואין העיקר
בהאדם הגוף כמו בבהמות וחיות ושאר

נבראים שהעיקר בהן הגוף ופעולתו
ונפש הבהמי בהן רק לקיום הגוף.
אלא העיקר הוא הגשמה הטהורה אשר
ד' מקדש אותה באמלעותה אשר אין
לאב ואם חלק בנשמתך ולא שום גרם
סיבה. והחום' שם ביבמות הקשו דלמה
נקט הפסוק דוקא האי דינא בשבת עיי"ש
בחירוש. ולדברינו ניחא דהא דעל עשיית
הגוף יש לו לקיים לוי' האב. וכיון שהאב
ליוה לו לעשות מלאכתו באברי הגוף יכול
ישמע לו. ע"כ אמר שאפילו על הגוף מורא
למעלה ממורא האב ולא יעשה המלאכה
כי גם הגוף נתקדש באמלעות הגשמה לשמו
יתעלה. וע"כ זכר מצות הקרבת שלמים
שהיא להראות איך באדם יש שני החלקים
גוף וגשמה כמו בקרבן שלמים אכילת
אדם ואכילת מזבח העולה למעלה ואכילת
האדם מתקדש ע"י זריקת הדם. כן גוף
האדם מתקדש ע"י חלק האלוני ממעל
[ומקודש הזכיר אל תפנו אל האלילים ואלהי
מסכה לא תעשו לכם אני ד' אלוקיכם.
היינו הזהיר שלא ימרוד בגופו אף לקיום
כיבוד אב"א לעשות מלאכה בשבת. וכן לא
ימרוד בנשמתו לעבוד עכו"ם שהוא עיקר
המרד במחשבה כאמרם ז"ל בפ' כלל גדול
גבי שגג בלא מתכוין אי דלא קיבלו עליי'
לאלוה לאו כלום הוא] ע"כ הזכיר כאן דין
השלמים. ואמר עוד באדם מקושר חלק
המחשבה וחלק המעשה שאם חשב במחשבתו
על אכילת האדם לאכול ביום השלישי פיגול
הוא לא יראה כי במחשבתו אשר לא נכונה
על מלוא דמעשיית פגם הקרבן וקודש ד'
חילל. הנך רואה קישר השי"ת באדם חלק
המעשה וחלק המחשבה ביחד לעבדו בשניהם
יחד:

וידון שאמר רבינו הקדוש איזהו דרך
ישרה שיבד לו האדם כל שהיא
תפארת לעושי'. בזה ידחה האדם נח יל"ר
המסיתו לתענוגי העולם לאכול ולשתות
ולשמוח בחמודות תבל כי לא לזה שולח לבאן
כי אינה תפארת לו כי למשוך בשרו
בחמודות גם הבהמה נכחה לעשות כן
ואחרי

ישראל מקדישין להם ויין וזמנו דין דין הוא קרבן כולו כליל בן אלמס הוא קרבן כזה אפי' שטיקרו רק לאכילת הכנים והוא פיי המוה'ק כח'ס הדמיון ז'ל פה'ס דמה'ע דו חמן ג'כ לבורות זאת שפי' המוה'ק יכול להקריב חמן ג'כ להיות לרצון לפני הש'ים וע"ז בידך אומן ברוך אברהם וגו' קוה שמים וארץ היינו הי' כבר בצמיחה זו שהי' עושה מחלץ שמים שאח כל עניניו הצמיחים הקדיש אומס להש'ים והי' אל אילינו ושמינו קודש כקדיש גבוה וממנו זכו בניו אחרי' לקבל המוה'ק להיות זאת כל עבודתם כמדרשו בשמח'ל בעלרת שבחמן חורס הי' כל ישראל הכנים כדכתיב "ואחס חסיו לי ומחלת הכנים" והי' כולם ראוי לאכילת שמח'ל והי' זה הקרבן הגמור כיון שזה חבלית האמתי של ישראל כיל וכל דבריו אלה מורמוזים בתשובת הש'ים להשפן שאל על אי' ע'ה שלא הקריב קרבן לפניו השיב לו הש'ים כלום עשה אלא בשביל בנו אם הייתי אומר לו זבח אורו לפני לא הי' מעבד והיינו שהי' נכון מיד בלי שיכונ להקריב אח בנו לפני ויחינו שיקר לו לקיים ד' הש'ים מכל ענינים שבעולם ולכן זה ששמה את עלמיו בבנו הוא ג'כ ר'ק בשביל שוכה בזה לקיים מלות הש'ים שמו פרו ורבו וגם שמתקדש שם השם במה שראו כולם הכס הנפלא הזה זה הי' כל ששחמו אל אברהם ובעבור זה עשה משה אי' זה עלמו הוא הקרבן האמתי כיון דכל חבלית השמחה והשמחה הי' לפרסם גדולת הש'ים והשגחתו בתחומים ונתקדשה הסמורה בקדושת גבוה . וזה נראה נכון וברור בבואר דברי רש"י ז'ל :

ישראל צבורי יב בכם מורה ומלות לכות
 וזה הדבר הזה מורה ומלות של ענייני
 כל ענייני הנשמיים לשם מנהג נמשכן
 מורה ומלות שפיר' שפוסקין בתורה ועושין
 שפומר שלהם יוכר לפיכך הדבר להם
 שרלה הקב"ה לוכך את עמו ישראל היינו
 גרלה דמות הוא מלאן וך דהיינו שפמי
 לפיכך הדבר להם מורה ומלות והכוונה
 אמרו חז"ל דלה הקב"ה לכות לא ישראל
 הכל י"ה מות השמות השי"ת לבדו וכבר
 אומד השי"ת למעלה מכות הטבע ודק
 מחלגמיות שכן אין מול ישראל קיים
 פראשן אדרס שאמר לו הקב"ה לא
 מושמים ודוקים בשי"ת לבדו ואבינו
 הסוה"ק וינאלו למעלה מכות הטבע ויהיו
 שפיר' יתקבלו את המורה וילכו בדרכי
 ישראל עם סגולתו ומן להם המורה"ק
 אי"ס טבעו ומשפרי השמים אמרם בחר
 ברא את עולמו בכות הטבע והטוה"ק מחנך
 אין האוה"ע כלל' והענין הוא שהשי"ת
 שבורה דאמין משגלן גבוה קא זכו בזה
 בכם אכילת הכנס ודבליס ואכילתו הוא
 בלי' שפוליס לבדו אכל שלמים שיש
 דברי אינס שייכים אלא בקדושות שכן כולן

[illegible]

לחשוב לחלוטם כלל לִדְבֹשׁ כֵּל הַפְּסוּקִים
אִי־כֵן אֵין בְּאֵמֶת אִמֶּר לוֹ הַשִּׁיטָה וְאִם
אֵינֶךָ מִשֵּׁב מוֹת הַמּוֹת הֵא אֵינוֹ מִחוּב
מִיִּסָּה כֻּלָּ דְלִעֲבָד דִּימָא דְלֵא הוּי שׁוּב
אִוֹם גְּמוּר כִּיּוֹן דְמִתּוּדֵא לוֹ בְּחֻסֹּם שְׂהִי
אִי־אֵל אִבֵּל כִּיּוֹן דְמִדִּינָא אִיֵּל לְחֹשׁ לֹאֵה אִיֵּל
אִמְרִי יִתְחַיֵּב מִיִּסָּה אֵלֵא עֵי־כֵדֵיכִי אִיֵּל
הַתְּרָאָה וְגַם עַל שׁוּג מִיִּב הִיכָא שְׂהִי לוֹ
לְלִמּוּד וְלֹא לְמֹד וְהִיֵּה הֵכָא כִּיּוֹן דְעֵבֵר
עֵי־מָלוֹם הִי כְמוּדֵע לֹא חֲשַׁשׁ וְהִי מִחוּב
לְחַקֹּר אֵלֵל אִבְרֵיסֵה וּשְׂרָה אֵמֶת בֹּזֵה
וְאִם לֹא עֲשֵׂה כֵן מִיִּב מִיִּסָּה . וְאִי־
מְבֹרַח מוֹזֵה דְבִכֵּי אִיֵּל הַתְּרָאָה . וְהִי
לְעַכְבִּד בְּרוּר וּנְכוּן בְּכוּנֹת הַמִּדְרָשׁ .
[וְעֵי־דִקְרִיל לְעַנֵּין הַתְּרָאָה אִפִּי מוֹתָרָה
מִפִּי שֶׁה וּכְיוּלָא בִּי הוּי הַתְּרָאָה הִיִּינוּ
דוֹקָא הִיכָא דְהַמְעַשָּׂה בְּרוּר לוֹ רֵק דְהַתְּרָאָה
גְּרִידָא הִי עֵי־שֶׁה וּכְיוּ־ב . מִשְׁאִ"כֵּי הִיכָא
שְׂכַל עִיִּקֵּר הַמְעַשָּׂה מוֹדֵע לוֹ עֵי־שֶׁה
פְּשִׁיטָא דְאִיֵּל לְמוֹשׁ לֹאֵה כֻּלָּל :

ה' (ה) (כ"ב) (י) (א) (ב) (ג) (ד) (ה) (ו) (ז) (ח) (ט) (י) (יא) (יב) (יג) (יד) (טו) (טז) (יז) (יח) (יט) (כ) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל)

על המהומות והנסכים שיקריבו ביום
וארץ וברשי"ל לשם ויון ומ"א רמו ל
ויבדכיה ויואמר ברוך אברהם וגו' קולת שמים
ומלי דקד מלך שלם הולץ לשם ויון וגו'
ונקדים לפשר קדתי כפי, כך כך (יד מ')
דחשובה נחת השיב לו הקב"ה לפטון
על זה ומה השיב לו הקב"ה? והנהגת
אבינו מ"ה אומר לא הקריב קרבן להשי"ת
זה סוף כל סוף יקשה על אברהם
וזהו לך, אבתי. קשה דמה מירון הוא
אומר לו וזה אומר לפני לא ה' משבח עבד:
אמר לו כלום פשה אלץ בשביל בנו אל הוי"ו
לך הקריב לפניך פה אחד או אל אחד
מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם
מרבוינו אומרים אחר דבריו של שטן שהי

היה ק"ל דב" ג"ב מקריבין
קרבנות אך רק שולח אחד
שלמים אינן מקריבין אלא ישראל וכן הסתם
פ"מ ז' ושם הדבר יחזו המפורשים

[illegible]

בְּלוֹנֶס וְלִקְחָהּ לוֹ הִרִי אֵי.
 ע' לַחֲמוֹ וּכְיוֹן שֶׁלֹּא אֲחֵרוֹ
 שֶׁל אֲבִרָהּ וּשְׂרָה שֶׁלֹּא הָיוּ
 לִקְחָהּ בְּחֻקֵּת פְּנִי' וּגִס-

בהר

פרשת

בעל שם טוב

בהר

קעז

בדרך טוב ואינו מרגיש בו, זהו בנוקבא דתהומא רבה ב, (ב) שיודע בעצמו שאינו נוהג בדרך טובה ומכל מקום הולך בדרך ההוא ואינו מתפלל על עצמו, ג) שיודע שאין הולך בדרך טובה ומתפלל להשם יתברך שיעזור לו, זה עושה יחוד וכו' יעוין שם:

[תולדות יעקב יוסף פרשת צו דף פ"ג ע"ד]

ד. וקדשתם את שנת החמשים שנה וגו', סוד שנת החמשים שעולה לכאן ולכאן, שהוא בסוד שער הנ' מחמשים שערי בינה, מבואר לעיל בפרשת משפטים אות כ"ג עיין שם:

אות ק"מ שוהו שני

זא רמו להארצייות

זכירתי א) בשבעת גו', א) שאינו הולך

ז אחת שהיה לה ביצה שמחה גדולה, שסברה ת לה פרה על ידי זה, א כיצד שתשים הביצה נלד אפרוח, ומן האפרוח אפרוחים וכו', ובאמצע הביצה הנ"ל נפל הביצה אן וכו', כן הוא המשל ה' יודע ומשתדל לעלות עד כאן לשונו:

ז דף ח' ע"ב שביאר ז"ה הנ"ל בגנות מי זס יתברך, וזה לשונו, ז"ר, ואינו ראוי לכתבו, הנמשל, מה שהעולם ז"ה ביצה ואמרה מזה ז בתחלת לימודו אומר ז ומחמת שיש לו גאווה

Mundane is also ח'
 If learning about it is
 יו"ט in
 's eyes, all the more so
 doing it!

ה. וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לַעֲמִיתְךָ או קנה מיד עמיתך וגו', עסק משא ומתן הוא גם כן עבודה ותורה, כי כמה דינים יש על זה, ואמר הרב הבעל שם טוב עליו השלום נשמתו בגנוי מרומים, כי אם האדם הלומד את התורה לשם הבורא ברוך הוא, למשל אם לומד המשנה (בבא מציעא דף ק' ע"א) המחליף פרה בחמור, הוא חשוב מאוד לפני הבורא ברוך הוא, כל שכן אם עושה הדבר ומחליף פרה בחמור, ומנהיג עצמו בזה על פי התורה, וודאי יותר חשוב עבודה מעולה, כי בכל דבר שיש בעולם הכל לא בראו אלא לכבודו, וכל דבר קטן וגדול אינו מתנהג כי אם על פי התורה, אם לא באומות שמתנהגים על ידי מזלות, ומכל דבר יכול לעבוד את ה', ולהכיר נפלאות הבורא ברוך הוא, ושכל העליון ישיג מתוכו, וגם כן בפשוט, אם מתנהג על פי התורה, דהיינו איפה צדק ומדה צדק ומאזני צדק, הוא גם כן מקיים מצוה, ואמרו ז"ל (קדושין דף ל"ט ע"ב) ישב ולא עבר עבירה וכו', ואם כן כשמתנהג כן, אזי הוא עוסק בתורה תמיד, אפילו בשעה שעוסק בסחורה:

[מאור עינים למסכת שבת ד"ה נשאת ונתת באמונה, וכן הוא בספר ליקוטי מוה"ר סוף חלק א' עיין שם]

ו. גאולת עולם תהיה ללוויים, פירוש הלוויים נקראים בחינת ממוצע, שהוא בחינת הדעת והרוח, כמו שנאמר בשם אדוני אבי זקני זלה"ה, וכמו שראיתי בכתבי הגאון החסיד מורינו הרב יעקב יוסף עיין שם, והם גואלים את העולם:

[דגל מחנה אפרים פרשת אמור]

מקור מים חיים

בקצת יראה [דוחה הכל] שאין אני יכולים לדור במחיצה אחת (כדאינא בטוה דף ה' ע"א), וכן הוא בספר אור תורה ברמזי שיר השירים:
 ב) שלשה מדרגות הללו מבואר היטב לעיל בפרשת בראשית אות ע"א, אבל ד' סוגין הנשארים לא מצאתי עדיין מבואר בשום מקום: